

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

167. An etiam committens crimen, ob quod incurrit pœnam privationis ipso jure, ita teneatur in conscientia dimittere, etiam ante sententiam declaratoriam facti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

dicatur notorium: citat pro hoc Innoc. in c. qualiter & quando de accusat. n. 10. Goffred. conf. 47. n. 10.

Quaestio 166. An, & qualiter interea, dum factum excutitur pro obtinenda declaratoria, ubi ea opus, suspendatur executio sententiae legis irrogantis ipso jure privationem beneficii?

Respondeo: eam non suspendi interea juxta dicta q. 2. hujus §. ex Lott. sed à momento commissi criminis re ipsa amitti titulum, & jus omne in beneficio; cum enim lex vacationem induxerit, eo momento, quo in eam commissum est, notat factum, non sententiam circa factum: & patet hoc ipsum in effectu; nimirum quod reus ab eo momento nihil possit statuere de beneficio, & quod reus frustra interea nitatur à se abdicare beneficium, & etiam si moriatur, nihil per ejus obitum vacare intelligatur. Neque interea fructus faciat suos, sed perceptos teneatur restituere (ut prae-ter Auctores paulo post pro ipsa principali responsione citandos. Barb. juris Ech. l. 3. c. 14. n. 68. citans Paris. l. 3. q. 1. n. 87. Vivian. Chok. & alios) item (ut Card. de Luca de benef. d. 74. n. 4. Barb. loc. cit. n. 69. citans Rebuff. in pr. tit. de mod. amitt. n. 52. Paris. Chok. & c.) mox conferri possit. Lott. l. 3. q. 18. n. 58. Castrop. tr. 13. de benef. d. 6. p. 2. §. 8. n. 1. ubi: esto, requiratur sententia declaratoria criminis, ut privatio executioni mandetur; at à puncto commissi delicti ita infirmatur titulus & possessio beneficii, ut postea sententia rescindantur omnes transactiones factae tam beneficiorum, quam fructuum, ipsumque beneficium non sit censendum vacare obitu delinquentis, sed privatione delicto annexa. Azor. p. 2. l. 7. c. 17. q. 2. Gonz. gl. 15. n. 140. cum communi.

2. Hujus contrarium est, dum cessante hac legis sententia irrogante ipso jure dictam poenam, poena haec aliter non infligitur, quam ex pronuntiatione Judicis; si enim interim, dum causa trahitur, reus cedat vel decedat, utique hinc vera resultabit vacatio, quamcumque pretendatur, eum omnino privandum fuisse. Lott. ibid. n. 61. citans Rebuff. ubi ante n. 51. & late Gabri. conf. 196. n. 1. & per totum l. 1. Sic in hoc secundo casu, quousque per tres sententias conformes, vel per unam, quae transeat in rem judicatam, quis condemnatur, non magis potest privari fructibus post delictum, & ante sententiam diffinitivam acquisitis, quam aliis bonis suis; quia justo & legitimo titulo eos acquisivit. Castrop. loc. cit. Paris. l. 3. q. 16. n. 7. Lott. l. 3. q. 33. n. 71. subdens etiam, quod haec obligatio de restituendis fructibus à die commissi delicti vix sustineatur in eo delicto, pro quo poena privationis inducitur ipso facto, seu jure; citat seipsum l. 3. q. 18. n. 60. Covarr. in Epitom. de sponsal. p. 2. c. 6. §. 8. n. 8. Monet. de distrib. quorid. p. 2. q. 17. n. 8. & c. subdit tamen Lott. n. 73. fatendum nihilominus, si agatur per viam solennis accusationis per impetrantem, cui veluti habenti titulum aliquem jam possint tales fructus applicari, & delictum sit hujusmodi, ut quamvis propter illud non sit inducta vacatio ipso jure, inducta tamen sit irregularitas, posse sustineri sententiam Castrensis doctis, alias debere restitui fructus perceptos; quin & qui percipi potuerunt à die commissi criminis, pro cujus de cetero sententia quamplurimos à Farinac. citatos perperam, utpote id non dicentes, vide apud Lott. an. 74. Item firmiter & irrevocabili-ter resignare potest beneficium; quia id illius

est eo usque; verum de hoc secundo plenius infra, ubi, an & qualiter criminosis resignare possint, de quo vide Paris. l. 3. q. 16. per tot.

3. Sed neque obstat, quod in casu privationis ipso jure Judex pronuntiaret, se ob tale delictum privare (quod male faceret excedendo fines; cum duntaxat declarare, seu pronuntiare deberet, aliquem esse privatum, ita ut ne utriusquam actus privationis illi sit attribuendus) utriusque enim talis formula (nempe quae privatum declarat, & quae se eum privare pronuntiat) idem est sensus & totum secundum juris intellectum refertur ad extrinsecam executionem, & illius consecutiva. Lott. l. 3. q. 27. n. 74. citans Felin. in c. Rodulphus. de rescrip. n. 34.

Quaestio 167. Num igitur etiam committens crimen ob quod incurrit poenam privationis ipso jure, ita statim amittat titulum, ut statim quoque teneatur illud in conscientia dimittere, etiam ante sententiam declaratoriam facti?

Respondeo: in hoc valde inter se diffidere Auctores, etiam eos, qui aliàs concorditer cum communi sententia in hac dicta in praed. quaest. mox à commissio criminis amitti titulum, seu jus illud stabile, quod quis per legitimam provisionem ante obitum in beneficio, & vel hinc ex eo momento non posse fructus facere suos, disponere de beneficio & c.

2. Negativam, sive non teneri in hoc casu aliquem dimittere possessionem beneficii, sed eam cum tota jurisdictione antea habitam retinere licite posse, & hanc usurpare usque ad sententiam declaratoriam commissi criminis; adeoque possessionem hanc post crimen admissum eo usque esse & manere veram possessionem juris, & non tantum facti cum jus nullum obliget ad eam dimittendam, tenent Tond. in qq. benef. p. 1. c. 27. n. 22. ubi: in omnibus casibus, in quibus beneficii privatio inducitur ipso jure ex causa delicti, certum est, interim, donec rata sententia declaratoria facti, possessorem manutenuendum esse. Idem habet Lott. l. 3. q. 18. n. 28. Item Less. de justit. l. 2. c. 29. n. 63. Azor. p. 2. l. 7. c. 17. q. 3. Pirh. ad tit. de concess. prob. n. 25. citans Laym. theol. mor. l. 4. tr. 2. c. 17. n. 1. Vasq. l. 2. de 168. n. 23. Suarez de cens. d. 27. §. 1. n. 8. & de relig. l. 3. d. 4. c. 43. n. 13. & c. 58. n. 2. Molin. de justit. To. 1. tr. 2. d. 96. Soto. de just. l. 1. q. 6. a. 6. Covar. in 4. p. 2. c. 6. §. 8. n. 8. Nav. in comment. de datis & promiss. n. 61. Henric. in sum. l. 7. c. 36. §. 1. lit. f. & alii plures apud Garc. p. 11. c. 10. n. 8. sic in genere de lege poenali ipso jure seu facto irrogata poenam censent praeter jam citatos quam plurimi citati ab eodem Garc. n. 9. puta Nav. in Man. c. 21. n. 69. Botta. de Synod. p. 3. a. 2. n. 106. Guttier. qq. canon. l. 1. c. 1. n. 23. Rigol. decisio. tab. 2. c. 6. §. 1. n. 21. Zerol. in pr. Ep. v. privatio Valet. To. 2. d. 7. q. 5. p. 6. Cajetan. 22. q. 62. a. 3. & in sum. v. p. ana. Vega. in sum. p. 2. c. 33. casu 6. & 7. Sylv. Bannez & c. quod, dum irrogata poena consistit in mera privatione, & non requirit aliquam actionem, seu executionem positivam; sed primam rei acquisitionem impedit, obliget ad poenam absque Judicis declaratione, ut contingit in excommunicatione, suspensione, irregularitate, inhabilitate & similibus, dum verò poena requirit aliquam actionem seu executionem positivam, seu imponitur in rem quaesita, & est privatio rei jam quaesita, & habitae, non obligat in conscientia ante sententiam, saltem de-
clara-

claratoriam. Quin& aliqui ex his AA. nempe Vasq. Molin. Soto. Gutrier. Bannez &c. apud Garc. n. 10. tenent, quod, dum quis ob delictum a lege privatur ipso jure bonis suis, ante sententiam non solum retineat legitimam eorum possessionem, sed & dominium; alii, puta Lessio *loc. cit. n. 64.* Valent. Vega. Cajet. &c. *ll. cit. apud Garc. n. 11.* sententiis contrarium, nempe amitti statim in hoc casu ipsam rerum proprietatem & dominium, & illud acquiri fisco, relicto delinquenti sola possessione & usu usque ad sententiam declaratoriam, executione tamen post hanc subsecuta retrotracta ad tempus commissi criminis. Quas sententias conciliare volens Garcias n. 12. ait, primam intelligi de dominio naturali, seu de jure naturali; secundam de dominio civili, seu de jure civili & canonico. Illudque de non amissione dominii, aut saltem possessionis in beneficiis Ecclesiasticis. Aliqui eorum, ut Molin. *cit. d. 69.* Soto *cit. a. 6.* Gutrier. *loc. cit. n. 28.* Zechus, & alii apud Garc. n. 13. intelligi volunt, dum in sententia legis seu canonis non subjungitur aliquid verbum, unde constet, mentem Papae esse, ut amittantur, nulla exceptata sententia; v.g. dum post illa verba: *ipso facto privatus existat beneficio*: adderetur: *illudque absque declaratione aliqua vacare censetur*: vel *ac sine ulla inquisitione, citatione, iudicio decreto aut ministerio ipso facto privati existant*: vel ut Lessio *cit. n. 63.* diceretur: *teneri in conscientia dimittere*: vel *non posse absolvi, nisi dimittat*: vel *beneficium eo ipso vacare*, ita ut alteri liberè conferri possit. Verum neque tunc, cum diceretur: *privatus existat ipso facto absque ulla declaratione*: teneri delinquentem in conscientia dimittere beneficium ante sententiam, tenent Covarr. Zerol. Vega. Vasq. Henric. & plures alii citati apud Garc. n. 14. dictam clausulam: *absque ulla declaratione*; intelligentes de declaratione, qua declararetur, poenam esse incursum, non autem de ea, qua declaratur, crimen esse commissum; quae expositio, ait Lessio *cit. n. 63.* etiam videtur non inhihi violenta, tamen usus eam confirmat: ita enim sunt usu receptae leges istiusmodi, ut ante declarationem criminis possessores non teneantur resignare. Imò tenet Covarr. *loc. cit. n. 8.* privatum per sententiam, vel privatum ipso jure, etiam secuta sententia declaratoria, pergentem possidere non censei intrusum, & non teneri adhuc in conscientia dimittere beneficium, donec spoliatur ipsa possessione, & beneficium ei adimatur, seu nisi ipsa executio fiat per sententiam. Covarruviam quoad hoc sequitur Lessius dicens, sic habere usum, ita ut per eam non solum declaratur crimen, sed etiam reus ipse privetur beneficio, non censetur omnino privatus. Unde etiam istae leges, quae statuunt, ut beneficium ipso jure vacet, ut in *Extrav. ambitiosa. de rebus Eccl. non alien.* non videntur in illo rigore receptae, ut sponte se reus teneatur spoliare; licet nec spoliatus ipso jure bonis suis teneatur poenam exequi, & bona sua offerre fisco, etiam si id ipsum ei præcipiatur, ut Covarr. & alii apud Garc. n. 16. In summa itaque locum habet, secundum hanc sententiam, quod supradictum ex Lott. quod lex, sive poenam irroget ipso jure, sive eam inferendam imperet, semper intendat, id fieri, seu dari executionem ministerio & auctoritate iudicis.

3. Contrarium seu affirmativam, nimirum, quod ob delictum per sententiam legis ipso jure privatus beneficium in conscientia debeat illud statim simpliciter dimittere ante omnem sententiam, etiam declaratoriam, tenent Garc. *loc. cit. n. 18.* citans

Abb. in *repet. c. extirpandi. de prob. n. 24.* Felin. in *c. nostra. de rescrip. n. 12.* & in *c. inquisitionis. n. 7.* Nav. in *man. c. 23. n. 67.* Lorcam 1. 2. d. 24. de *ll. memb. 2. §. ult.* Item Tiraq. in *l. si inquam. c. de revocat. donat. v. revertam n. 236.* Alph. Castrens. 1. 2. de *justa punir. hereticor. c. 7.* & 1. 2. de *lego penali. apud Azor. p. 2. l. 7. c. 17. q. 3.* Item Parisi 1. 3. q. 1. n. 58. citans insuper Ruin. *conf. 4. n. 1. l. 5.* & Hojed. de *incomp. p. 1. c. 13. n. 61.* quamvis Parisius expressè non addat ante sententiam. & 1. 11. q. 10. n. 11. doceat cum communi in genere, non semper hoc ipso, quod ipso jure amittatur dominium, amitti etiam possessionem, Pluribus id ipsum confirmat Garc. Primò: quod licet lex non debeat, aut etiam fortè non possit (ed quòd id intolerabile & moraliter impossibile) obligare in conscientia delinquentem, ut ipse sit executor poenae amissionis bonorum suorum, licet de cetero ad aliquas parvas poenas recte possit obligare in conscientia ante condemnationem. Garc. n. 19. citans Navar. in *Man. c. 23. n. 67.* Molin. *loc. cit. d. 95.* Suar. *ro. 5. d. 8. §. 1. n. 10.* Vasq. &c.) & sic per verba illa: *ipso jure*, seu ipso facto non censetur ad hoc obligare; in bonis tamen communibus, qualia sunt beneficia, & officia publica, rectè potest delinquentem obligare ad illa dimittenda ante sententiam, cum illa particulariter dependant à lege Ecclesiastica seu rep. vel principe, à quibus conferuntur, & sic possint ab iis dari vel auferri, ut placuerit, maxime ex causa, ut apud Garc. n. 20. tenent Sylv. Sot. Gutrier. Molin. Vivald. & specialiter Henric. in *sum. l. 13. c. 56. §. 2. lit. T.* ubi: quod jus ob crimen possit Clericum titulo beneficii habiti, quod tanquam bonum commune pertinet ad dispensationem Ecclesiae, privare ipso facto absque alia declaratione. Confirmat hanc rationem ex mente horum Auctorum Azor. *loc. cit. q. 3. §. accedit.* ubi: quod beneficia sunt bona Ecclesiae data clericis sub hac conditione, ut à certis quibusdam delictis se contineant, alioqui beneficia amittant, & nullius valoris sint, quae circa ea dispoferint. Verum quod Canones privantes ipso jure ob delictum sint dicto modo leges conditionales, negant *ibidem* apud Azor adversarii, id solum admittentes eorum plures de canonibus privantibus ipso jure beneficio ob factum aliquid, quod omni culpa vacuum est, & ideo teneri beneficiatum ab iis privatum beneficium in conscientia illud dimittere, etiam ante sententiam. Quales leges conditionales privantes beneficio ipso jure sunt, dum beneficiatum ducit uxorem, fit religiosus, eligitur in Episcopum, & possessionem Episcopatus capit &c. Secundò: quod, si Canones seu Ecclesia in poenam obligare possit ad dimittenda mox à commisso delicto beneficia, quòd ad hoc ipsum velit obligare in conscientia, satis significet per verba ista: *jure ipso, vel ipso facto.* Idque patet ex ipsa eorum vi, & significatione, & subjecta materia. Si enim lex per sola illa verba in poena excommunicationis, suspensionis, & inhabilitatis censetur obligare ad illam poenam, seu ad habendum se pro tali v.g. excommunicato, inhabili, ante latam sententiam, non sit ratio, cur id non censetur per eadem illa verba velle quòd ad dimissionem beneficiorum. Garc. n. 21. & 22. Tertiò: quod, si beneficium, quo quis ipso jure privatus est, possit nullà expectatà sententià, nec citato possessore, conferri & impetrari ab alio, ut Cardin. in *Clem. 1. n. 15. de poenis.* Felin. in *c. ceterum. de rescrip. n. 24.* Lamb. de *jurep. p. 1. l. 2. q. 6. n. 10.* Parisi. 1. 3. q. 1. n. 23. & 1. 11. q. 10. n. 10. & alii

alii plures apud Garc. n. 23. Item Card. de Luca de benef. d. 74. n. 4. Argumento Extray. ambitiosa. & conflic. Sixti V. de habitu & consura &c. contra Lap. alleg. 78. ad 4. quest. teneat. requiri ad hoc sententiam declaratoriam privatio. hinc inquam sequi videtur, quod is, qui titulum e. s. amittit ante sententiam, teneatur & illud ante sententiam relinquere proviso de illo. Garc. d. 23. Unde etiam is ait n. 35. saltem tunc non admittendam sententiam contrariam de retinendo usque ad sententiam, ubi beneficium tanquam vacans per privationem ipso jure esset alteri collatum. Neque ex his inferitur, quod Clericus dimittendo beneficium suum cogatur prodere crimen suum; praterquam enim, quod plures discedentes aliquantum a rigore hujus sententia velint, non esse obligationem dimittendi beneficium ante sententiam, nisi ubi illud notorium esset; prater hoc, inquam, non semper eo ipso, quod quis beneficium deponit, se reum criminis declarat; praesertim cum diligenter curare possit, ut sibi denuo beneficium, quod factum tantum, non jure possideret, conferatur, & cum Papa vel Praefecto Camerae apostolicae convenire, ut liceat sibi beneficium retinere; mo. etiam fructus, vel certam eorum partem, & confirmare denuo resignationem, vel permutationem factam a die patratu criminis. Azor. l. ult. cit.

Questio 168. An, quando beneficiatus ob crimen est privatus beneficio ipso jure, valeant, qua ratione publici muneris & officii, quo fungitur, facit, v. g. dum qui crimen occultum admisit, ob quod ipso jure beneficium amittit, est parochus, & nihilominus absolvit penitentes; Canonicus, & eligit; Episcopus, & confert beneficia; an valide sint istae absolutiones, electiones, collationes?

Respondeo in omnium sententia ea valere. Azor. loc. cit. q. 4. Less. de justit. l. 2. c. 29. n. 64. & 67. Ratio istius ultimata est, quia nisi talia essent valida, sequeretur inde in rep. & populo Christiano perturbatio & incommoda maxima; omnes enim tales electiones, praesentationes, collationes, absolutiones, aliae sententiae a tali factae deberent rescindi tanquam invalidae. Ratio vero immediata & veluti a priori est, & quidem AA. prima sententia, quod licet jus illud prius, quo illam jurisdictionem obtinebant, nempe titulum beneficium amiserit, habeat tamen adhuc jus possidendi & utendi ea, donec per sententiam Judicis auferatur. Less. cit. n. 64. §. ex his sequitur: communis vero omnium quoad evitanda dicta incommoda, Ecclesia in hoc casu, nimirum quamdiu delictum occultum, vel certe quamdiu non constat, talem per legem esse privatum, etsi privavit titulo, in quo alias ea fundabatur, non tamen adimat jurisdictionem, vel potestatem illam eligendi, conferendi &c. Azor. loc. cit. vel potius, ut Less. loc. cit. n. 65. §. notandum. ex Abb. Cajet. jus ipsum conferat tunc jurisdictionem extraordinarie ad singulos actus propter bonum commune. Item quod error communis jus tribuat, & excuset, dummodo tamen beneficium tale alias legitime seu auctoritate Superioris obtentum: quemadmodum & jus civile l. Barbarius. ff. de offic. praetor. constituit, ut quidquid facit is, qui magistratus vel Judex communi populi errore censetur, cum revera non sit, pro rato & firmo habeatur, & ratione muneris & officii, quo fungi videtur, id

fecerit. Azor. loc. cit. vide de his pluribus Less. loc. cit. dub. 8. per totum.

Questio 169. In genere, quandoam sit locus privationi beneficii ob delictum?

1. Respondeo primo in genere: non esse locum huic privationi, seu non esse imponendam privationem beneficii, nisi in casibus in jure expressis. Garc. cit. c. 10. n. 20. citans plures. Gonz. gl. 15. n. 136. citans c. is qui de sent. excom. in 6. qui etiam n. 138. subjungit, quod, quamvis contrarium dicant alii, ut Selv. p. 3. q. 3. n. 2. & 3. Rebuff. in pr. rit. de mod. amitt. benef. n. 61. per text. c. satis provisum. dist. 56. id tamen intelligendum, si exprimitur a jure, alias non. Sic enim per latam sententiam super crimine non est quis privatus beneficio, nisi id fuerit expressum in sententia. Paris. l. 3. q. 16. n. 30. citans c. qualiter de accusar. Bald. in l. cum fratrem. c. quibus ut indignis. Rebuff. in pr. rit. de mod. amitt. benef. n. 64. ad dicens esse communem. Eadem ferè habet Tond. in qq. benef. p. 1. c. 27. n. 23. ubi quod, licet quis fuerit condemnatus ratione delicti, ex quo non venit privandus ipso jure, non carebit suo beneficio, nisi expressè in sententia poena privationis declarata fuerit; quia sententia est stricti juris; & nihil continet, nisi quod in ea exprimitur. Si verò agatur de crimine, in quo poena privationis ipso jure irrogatur, sequitur privatio ex sola sententia condemnationis delicti, quamvis in sententia nihil dictum de privatione; citat pro hoc Campanil. in divisione juris. rubric. c. 23. n. 121. Hinc nulla condemnatio; quamvis sit ad perpetuos carceres, se extendit ad privationem beneficii, nisi exprimitur. Tond. loc. cit. Gonz. loc. cit. n. 137. citans Felin. in c. inquisitionis. n. 7. de accus. Mandos. de monitoriis. q. 16. n. 1. At tamen Garc. n. 3. quod, quia non omnia crimina comprehenduntur certâ diffinitione, debet Judex in his quae similia sunt expressis, in quibus imponitur depositionis poena, eandem regulam sequi, quia de similibus ad similia procedendum est; citat pro hoc Abb. in c. as si Clerici. de judic. n. 34. Duaren. de benef. l. 8. c. 6. n. 6. qui tamen dicant, non debere Judicem attendere multum ad Canones antiquos; quia illi de facili imponebant poenam depositionis, hinc

2. Respondeo secundo: privationi huic locum non esse, nisi in magno crimine; Auctores immediate ante cit. Paris. l. 1. q. 15. n. 30. & l. 5. q. 6. n. 58. utroque loco dicens esse communem, & l. 3. q. 16. n. 2. citans pro hoc c. inventum. 16. q. 7. c. sua. de penis. & plurimos Auctores; si quidem privatio & amissio beneficii in materia beneficii dicitur importare poenam gravissimam, & ordinariam. Card. de Luca. de benef. d. 35. n. 10. seu dicitur poena major, quae in jure ordinaria dicitur assimilata poena mortis in temporalibus; cum sit mors civilis. Card. de Luca. de benef. d. 75. n. 4.

Questio 170. Quandoam locum habeat privatio beneficii ipso jure?

1. Respondeo primo: nullum crimen, etiam privatione dignum, inducit hanc poenam privationis ipso jure, nisi ita expressè sit in jure cautum. Pith. de concess. praeb. n. 26. Garc. cit. c. 10. n. 5. citans Felin. in c. 2. de rescrip. n. 3. Rebuff. de pacific. poss. n. 318. Coraf. de benef. p. 3. c. 6. n. 12. Suar. de relig. 11. 3. l. 4. c. 58. n. 4. Hojed. Henric. Mand. & plurimos alios. Verumque hoc est, etiam si crimen sit atroc. Lot.